

Ammatillisista perustutkinnoista työelämään – Arviointi työllistymisen tukemisesta sekä urasuunnittelu- ja työelämävalmiuksista

Kehittämissuositus 2

Urasuunnittelua ja työllistymistä edistävää ohjausta ja tukea tulee kehittää johdonmukaiseksi, koko opintojen ajan eteneväksi kokonaisuudeksi. Ohjauksen ja tuen vastuut ja työnjako tulee määritellä selkeämmin. Ohjauksessa ja tuessa on huomioitava paremmin työllistymisen haasteita ja parannettava urasuunnittelun toimivuutta.

Kaikilla koulutuksen järjestäjillä tulee olla dokumentoitu toimintamalli, kuten ohjaussuunnitelma, opiskelijoiden urasuunnittelun ja työllistymisen tukemiseksi. Nykyisellään sellainen puuttuu osalta järjestäjistä. Koulutuksen järjestäjien tulee varmistaa, että ohjaus ja tuki muodostavat selkeän ja suunnitelmallisen kokonaisuuden koko opintojen ajalle. Tätä voidaan tukea esimerkiksi ohjauksen vuosikellolla, säännöllisillä uraohjauskeskusteluilla ja uraohjauksen systemaattisella dokumentoinnilla, joka tukee ohjauksen jatkuvuutta, seurantaa ja kohdentumista opiskelijan tarpeiden mukaan. Urasuunnittelua ja työllistymistä edistävän ohjauksen tulee alkaa jo opintojen alussa ja jatkua säännöllisenä koko opintopolun ajan.

Koulutuksen järjestäjien tulee kehittää yhdessä opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa ohjauksen toteutusta siten, että se nivoutuu luontevaksi osaksi opintoja ja arjen toimintaa. Oppilaitoksissa uraohjaus tulee nähdä kaikkien tehtäväksi, mutta samalla opettajien, opinto-ohjaajien, erityisopettajien ja tukipalveluiden vastuut ja työnjako tulee määritellä nykyistä selkeämmin, ja henkilöstön ohjausosaamista tulee vahvistaa. Tärkeää on, että koko opetus- ja ohjaushenkilöstöllä on riittävä yhteinen ymmärrys uraohjauksen kokonaisuudesta, merkityksestä ja omasta roolistaan sen toteuttamisessa. Samalla on tärkeää vahvistaa myös opiskelijan omaa toimijuutta urasuunnittelussa sekä tukea hänen valmiuksiaan ottaa vastuuta omista valinnoistaan, opintoihin sitoutumisestaan ja työelämässä oppimisen jaksoista.

Ohjauksen ja tuen toteutuksessa tulee nykyistä paremmin huomioida työllistymisen haasteet, työmarkkinoiden muutokset sekä niiden vaikutukset opiskelijan opintopolkuun ja työllistymismahdollisuuksiin. Ohjausta ja tukea tulee suunnitella yhdessä opiskelijan kanssa siten, että hänen tilanteeseensa ja tuen tarpeisiinsa voidaan reagoida oikea-aikaisesti opintojen aikana. Näin voidaan tukea urasuunnittelua, tarkoituksenmukaisia valintoja sekä siirtymistä työelämään.

Monilla koulutuksen järjestäjillä on jo erilaisia työnhakutaitoihin ja työllistymisen edistämiseen keskittyviä pajoja, ja erityisen hyödyllisiksi on koettu alakohittaiset pajat. Urasuunnittelun ohjausta osana HOKS-prosessia tulee kehittää niin, että se tukee nykyistä paremmin opiskelijoiden siirtymistä työelämään ja edistää työllistymisen mahdollisuuksia. Tähän kokonaisuuteen kuuluvat myös valinnaisiin opintoihin liittyvien valintojen ohjaus sekä työelämässä oppimisen paikkojen valinnan ohjaus.

Ohjauksen jatkumoa tulee vahvistaa valmistumisen nivelvaiheessa yhteistyössä työllisyyspalvelujen, Ohjaamojen tai vastaavien tahojen kanssa. Tämä yhteistyö tulee aloittaa riittävän ajoissa. Jokaiselle opiskelijalle tulee varmistaa riittävä tuki työnhakuun ja työelämään siirtymiseen. Yksi toimiva ratkaisu on esimerkiksi toimintamalli, jossa opinto-ohjaaja työskentelee sekä oppilaitoksessa että Ohjaamossa tai työllisyysalueella. Yhteistyötä voidaan vahvistaa myös vastavuoroisesti siten, että Ohjaamon tai työllisyyspalvelujen asiantuntijat työskentelevät säännöllisesti oppilaitoksessa.

Opetushallituksen tulee perustutkintojen perusteiden kehittämisen yhteydessä arvioida yhdessä koulutuksen järjestäjien ja työelämän edustajien kanssa, miten urasuunnittelu- ja työllistymisvalmiuksia voidaan edelleen vahvistaa osana tutkintojen perusteita ja koulutusta. Tässä on tärkeää huomioida paitsi yhteisten tutkinnon osien kehittäminen myös urasuunnittelu- ja työllistymisvalmiuksien kytkeytyminen laajemmin eri tutkinnon osiin ja koko opintopolkuun.